

Nové možnosti rozvoje vzdělávání na Technické univerzitě v Liberci

Specifický cíl A2: Rozvoj v oblasti distanční výuky, online výuky a blended learning

NPO_TUL_MSMT-16598/2022

Vzorování textilií

PRÁCE SE VZOREM

Ing. Vlastimila Bergmanová

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Národní
plán
obnovy

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
Mládeže a Tělovýchovy

PRÁCE SE VZOREM

Vyučující: Ing. Vlastimila Bergmanová
vlastimila.bergmanova@tul.cz
Katedra designu FT TUL, tel. 3949

DESIGN

je propojení funkční a estetické stránky navrhovaného předmětu či systému. Vyžaduje proto jak technické, tak výtvarné schopnosti a znalosti.

V současné době úzce souvisí také s propagací a reklamou.

Vzorování textilií se uskutečňuje rozdílným technologickým zpracováním.

ZÁKLADNÍ POJMY

Desén

používá se hojně v textilní branži, výtvarné prvky tvoří konkrétní celek. Návrhář navrhuje vzor (záměr, návrh) a výroba jej rozmnožuje realizovat.

Vzor (desén)

obecně je to kresebný výraz plošné textilie sloužící jako ozdobný prvek. Vyjadřuje proužek, káro, drobnou figuru, grafickou kresbu s rostlinným, živočišným, geometrickým či abstraktním motivem.

Vzor má dvou a vícebarevné provedení.

U jednobarevných textilií může být vzor tvořen strukturou: vazbami, přízemi (jemnost, zákrut, lesk/mat), efektními přízemi, materiálem.

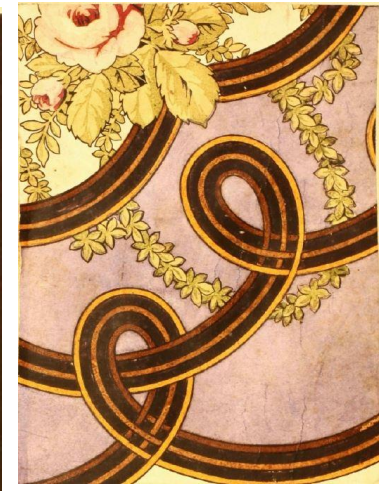
Při tvorbě plošné textilie vytváříme tkané vzory, pletené vzory a krajky, netkané textilie.

Dále využíváme finální úpravy – tištěné vzory, výšivky, nebo speciální techniky, např. laser.

ZÁKLADNÍ POJMY

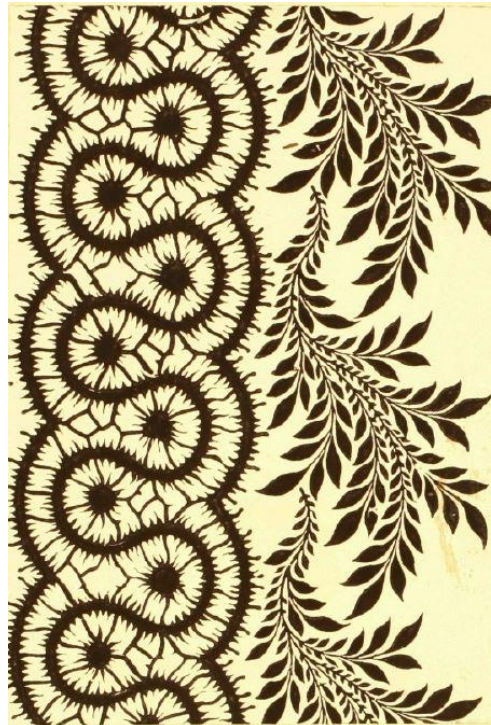
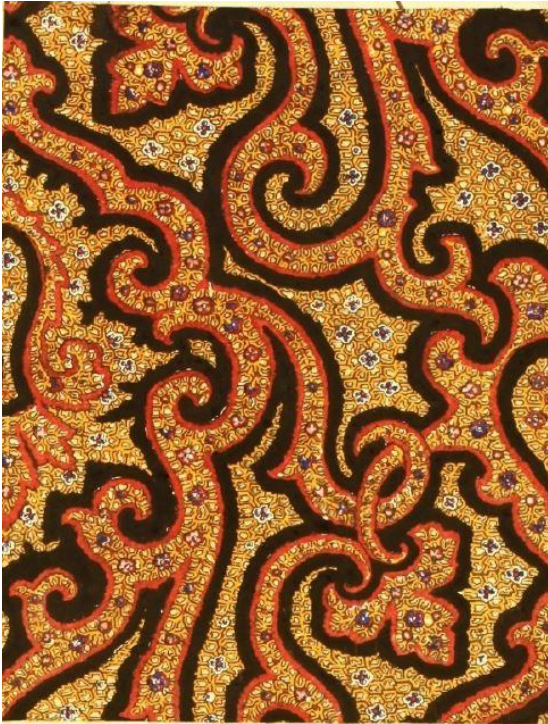
Dekor – obecný pojem, pod kterým si představíme jakýkoliv předmět sloužící k ozdobě.

Vzor – nejobecnější označení, ale také konkrétní název: kašmírový vzor neboli paisley, pepito, copánek, puntík, proužek atd...

ZÁKLADNÍ POJMY

Ornament – stylizace rostlinných, figurálních nebo abstraktních motivů, výsledek nezáměrné tvorby, je přejímán generacemi.

ZÁKLADNÍ POJMY

Motiv – nejmenší samostatný útvar, který nese výtvarnou myšlenku. Je skladební jednotkou jak ornamentu, tak desénu. Podléhá módě.

ZPRACOVÁNÍ DESÉNU

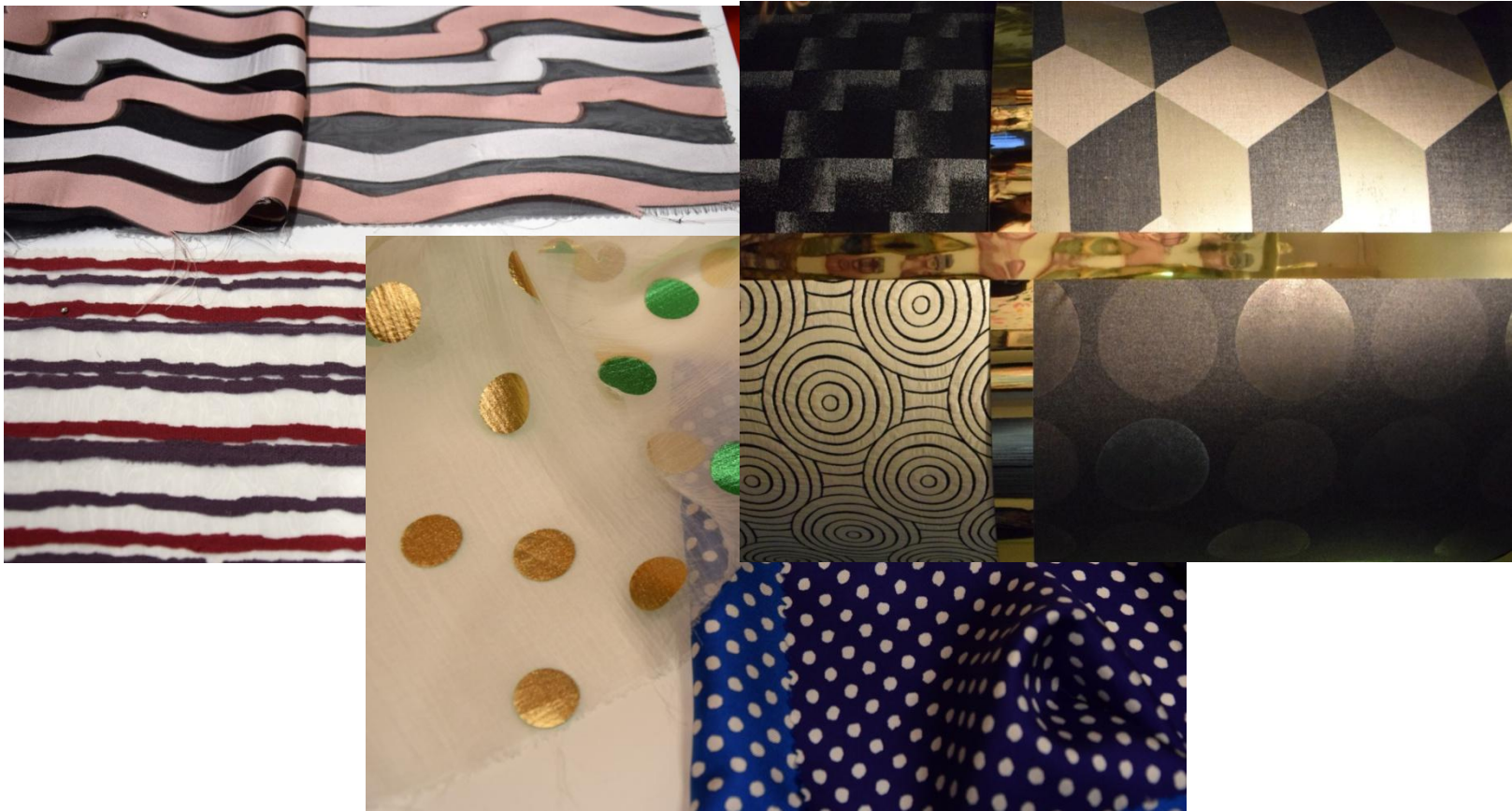
1. Motivy vzorů
2. Půda (průběžná barva, vazba)
3. Řazení motivů
4. Pohledovost vzorů
5. Charakter barevnosti
6. Velikost raportu
7. Vlivy na charakteristiku vzoru

1. MOTIVY VZORŮ

Geometrické: linka (pruh), kruh (puntík), čtverec a obdélník

1. MOTIVY VZORŮ

Rostlinné (florální): květiny, listy, rozviliny, větve

1. MOTIVY VZORŮ

Rostlinné (florální): květiny, listy, rozviliny, větve

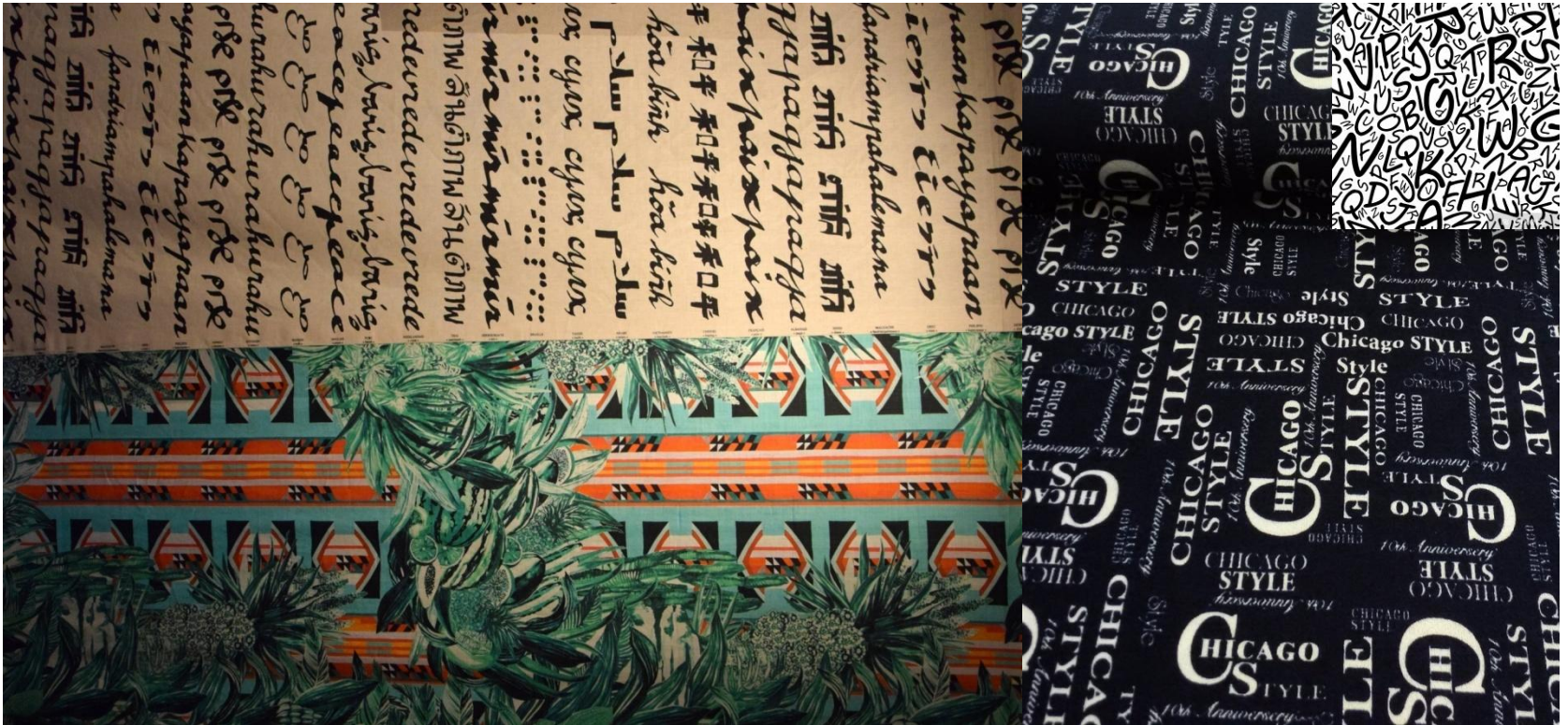
1. MOTIVY VZORŮ

Figurální: lidské a zvířecí postavy

1. MOTIVY VZORŮ

Figurativní: obsahující přenesený, obrazný význam – znaky, písmo

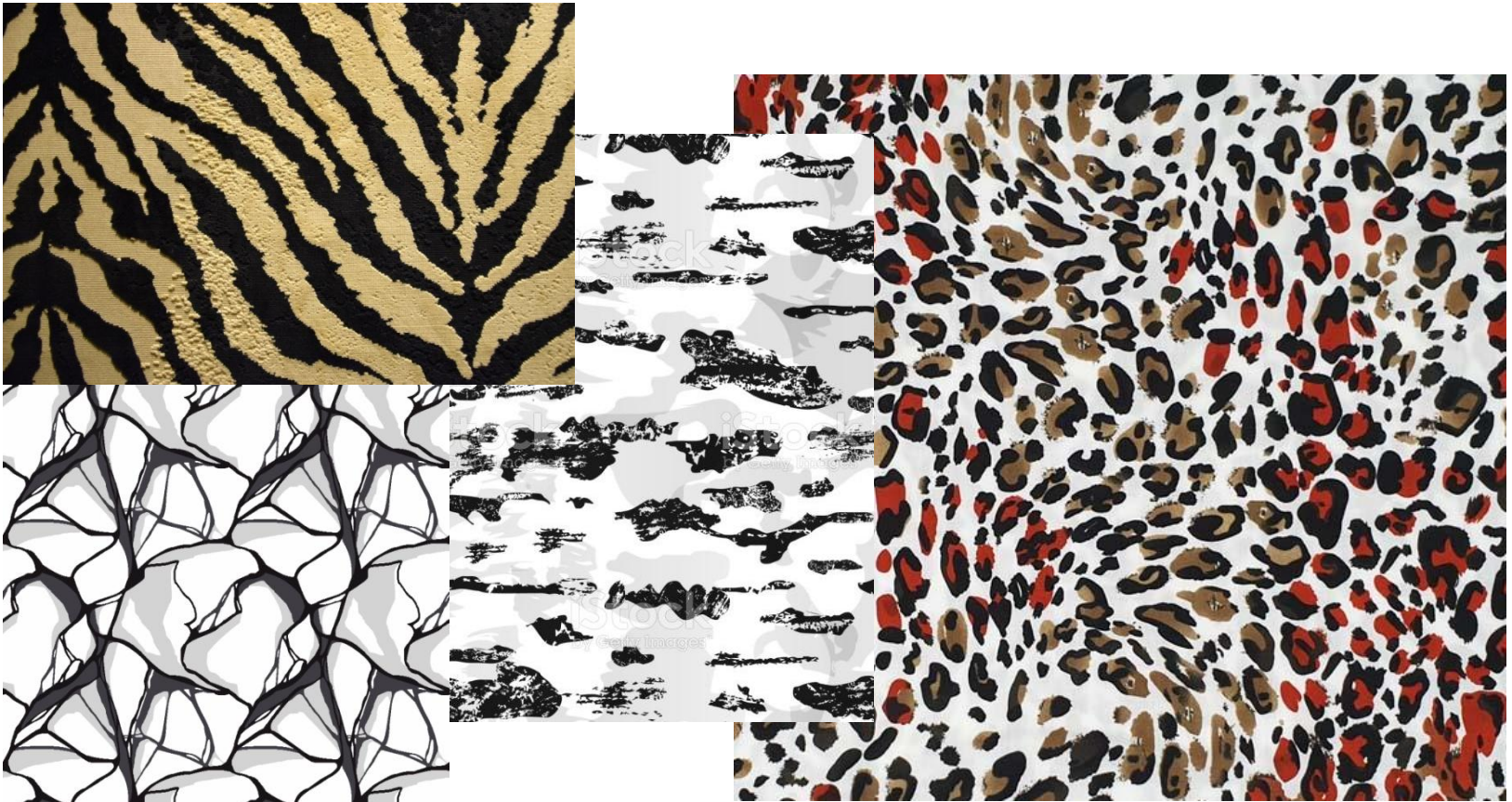
1. MOTIVY VZORŮ

Věcné: předměty denní potřeby, které nás obklopují: dopis, pero, auto (dětské)

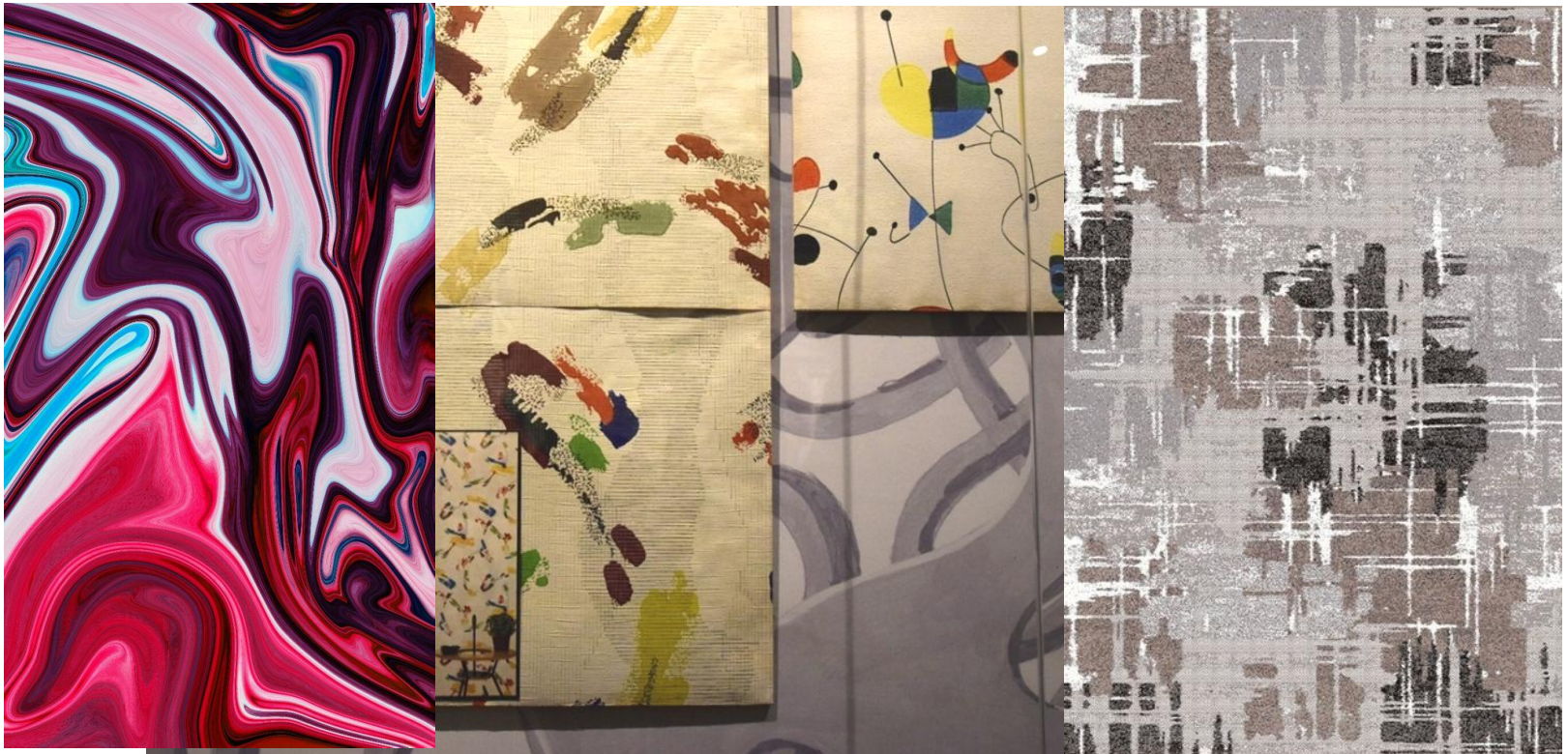
1. MOTIVY VZORŮ

Strukturální: povrch přírodnin (kamenů, kůry, země, vody), zvířecích kůží

1. MOTIVY VZORŮ

Abstraktní: inspirace v tvarosloví a strukturách abstraktního umění

1. MOTIVY VZORŮ

Etnografické: motivy různých lidových kultur

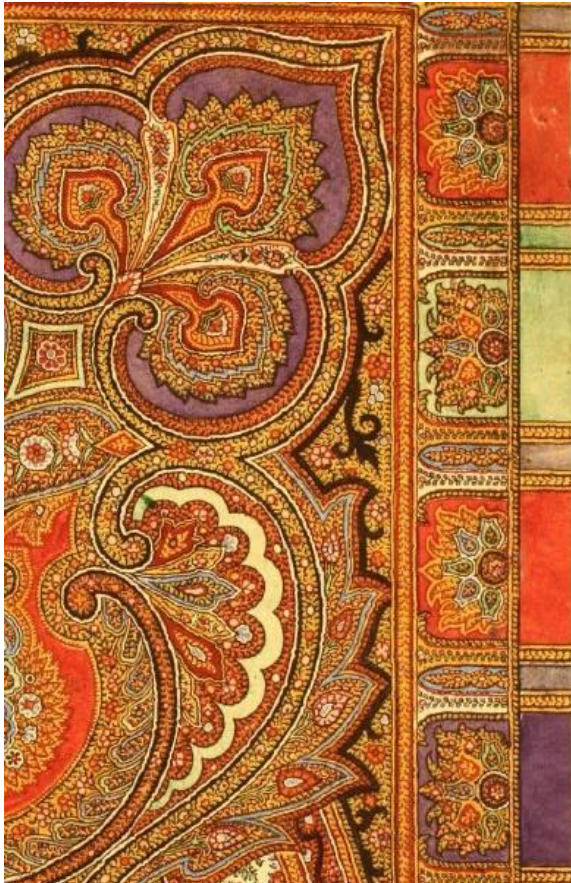
1. MOTIVY VZORŮ

Slohové - motivy rozdílných slohových období

2. PŮDA VZORU

Vzor se rozprostírá na půdě, podkladě. Podkladem je barva, průběžná vazba.

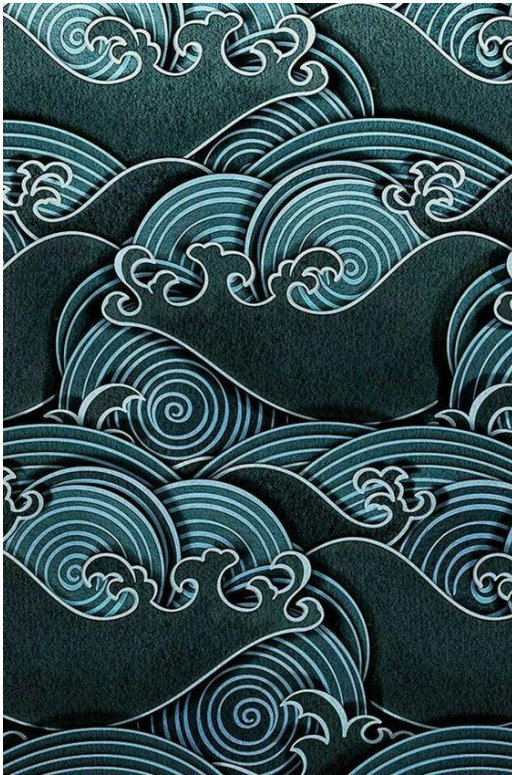
2. PŮDA VZORU

Fond - bílý nebo světle podbarvený

2. PŮDA VZORU

Dekr - tmavý podbarvený nebo potištěný (vzorovaný) podklad

3. ŘAZENÍ VZORŮ

Střída – nejmenší část vzoru, která se v textilii opakuje. Používá se v tkaní a pletení, také pro vzorování tiskem.

Raport – opakování dané střídy vzoru v určitém prostoru. Rozměr je dán danou technologií.

1. Souvislý vzor - celoplošný design

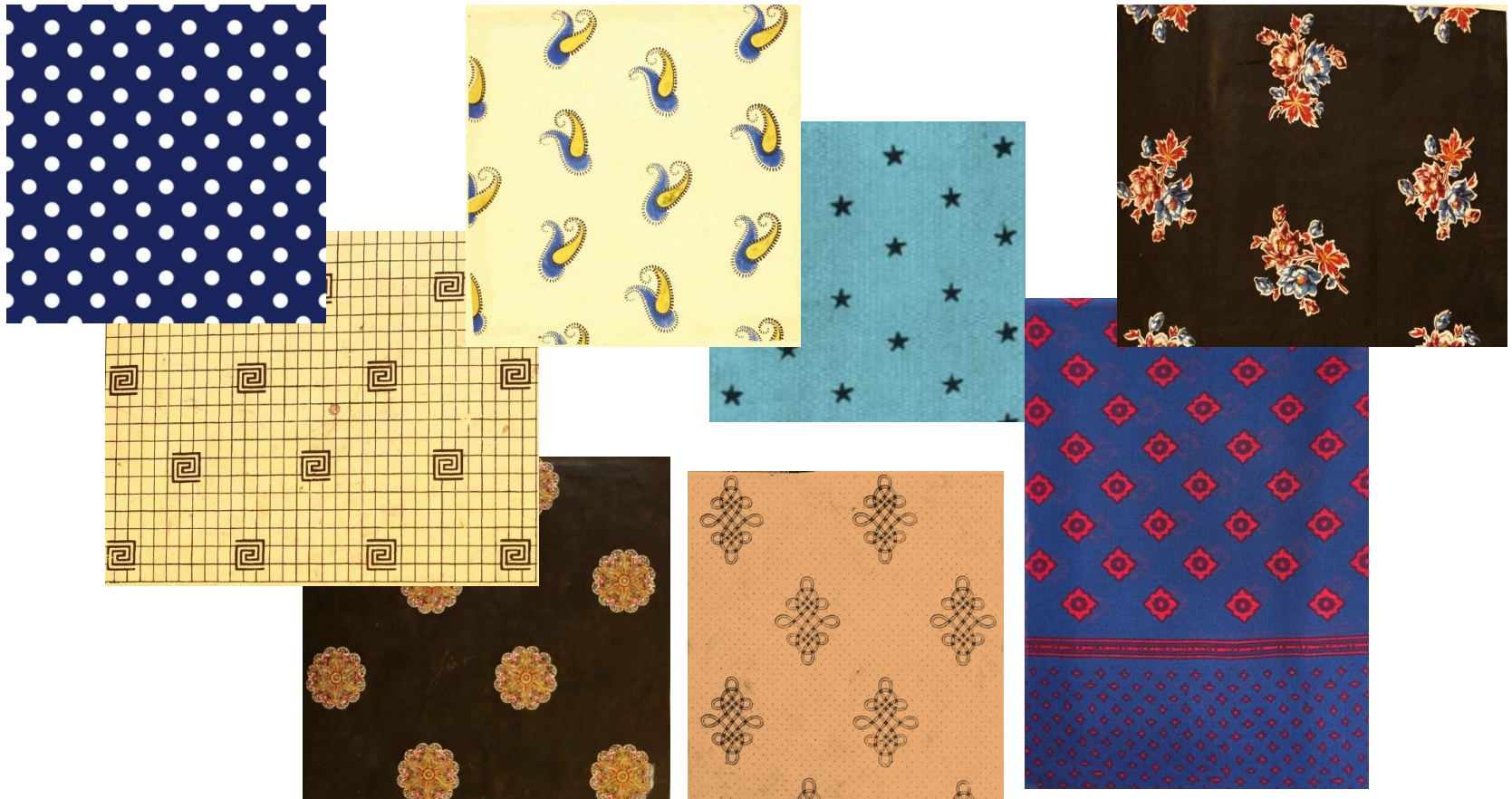
2. Opakování motivu v půdě – nepravidelné: s motivy můžeme pracovat také volně. pravidelné: podle některých pravidel můžeme motivy opakovat.

Raportování:

- plný raport (jako rozkreslení po střídě)
- přesazený raport
- do plátna, kepru, atlasu
- převrácení podle osy x nebo y
- hvězdicovitý (celý systém rotuje okolo jednoho bodu)

3. ŘAZENÍ VZORŮ

Eternelové: pravidelně, klasický eternal je puntík, kravatové vzory

3. ŘAZENÍ VZORŮ

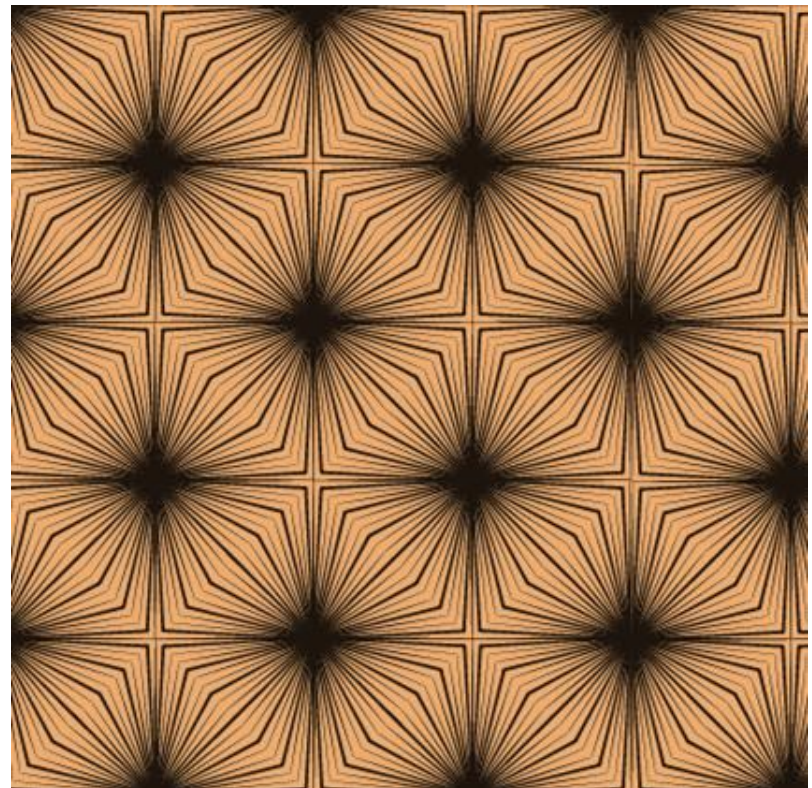
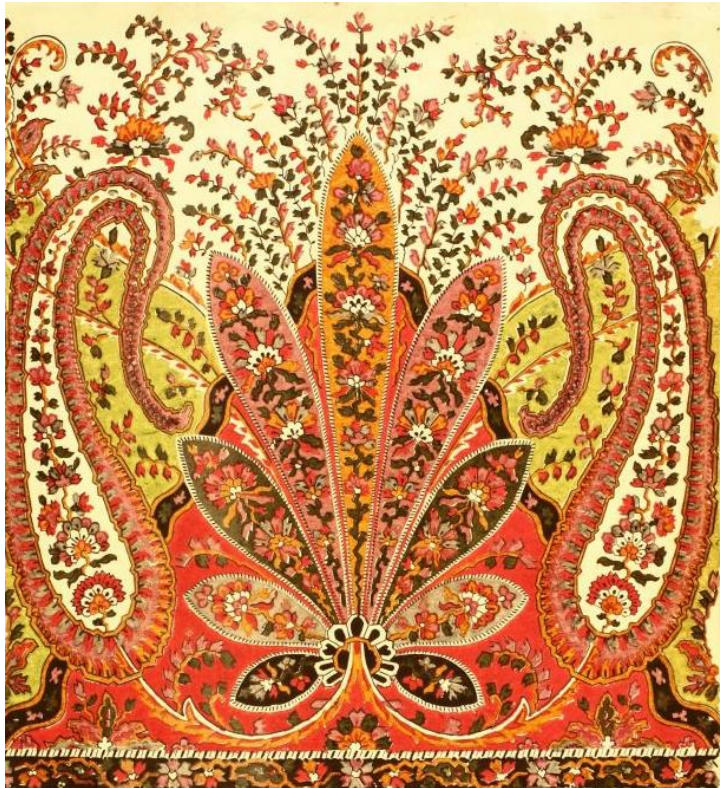
Přesazený raport – jako standardní formace cihel (nejčastější je přesazení o půl střídy), na šířku nebo na výšku, vzniká eternelové uspořádání

3. ŘAZENÍ VZORŮ

Zrcadlení: otáčení střidy ve směru osy x, y, nebo v obou směrech jako kaleidoskop

3. ŘAZENÍ VZORŮ

Aloeverové: kompozice do shluků

3. ŘAZENÍ VZORŮ

Volné: rozhozené motivy se zdánlivě nepravidelně přesazují

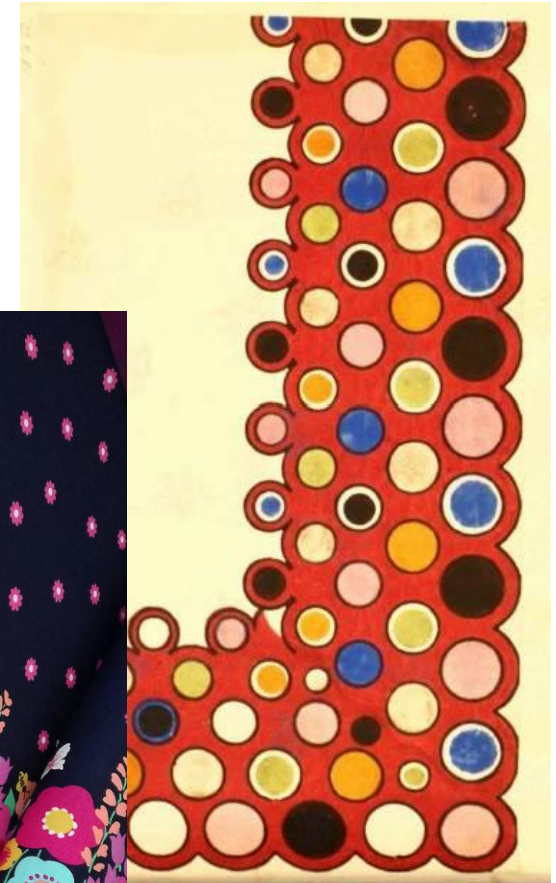
3. ŘAZENÍ VZORŮ

Panelové: motivy jsou řazené do kompozice v celé šíři textilie

3. ŘAZENÍ VZORŮ

Bordurové: vyplňuje okraj textilie

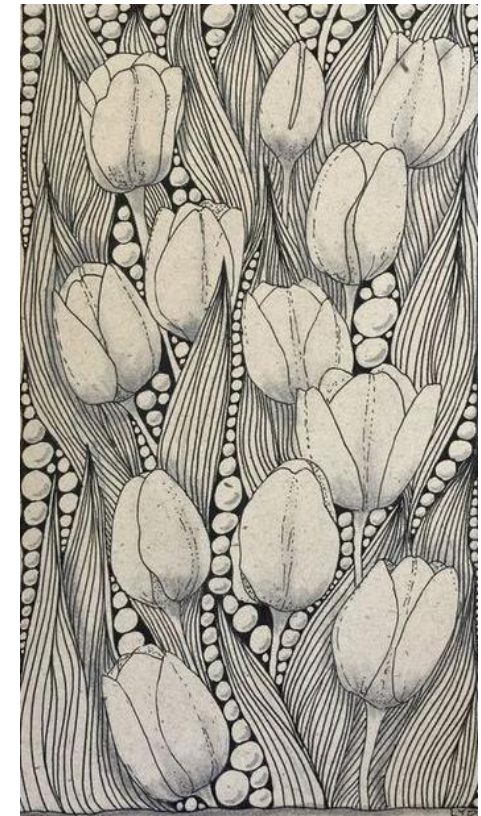
3. ŘAZENÍ VZORŮ

Bordurové: vyplňuje okraj textilie

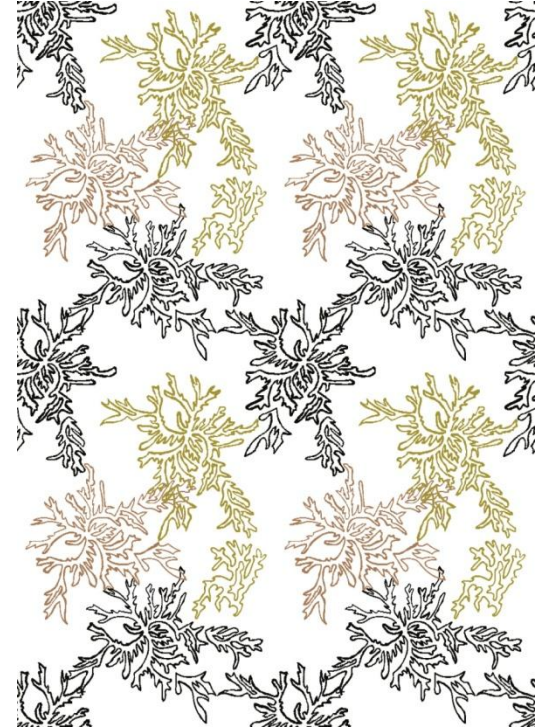
4. POHLEDOVOST VZORŮ

Jednosměrně řazené motivy: jedнопohledovost

4. POHLEDOVOST VZORŮ

Dvousměrně řazené vzory

5. CHARAKTER BAREVNOSTI

Teplá: tradičně se spojuje s ohněm a Sluncem, protože vyvolává dojem tepla. Společným znakem těchto barev je, že obsahují žlutou: červená, oranžová, žlutočervená, žlutá, zelenožlutá, zelená.

5. CHARAKTER BAREVNOSTI

Studená: její charakter určuje voda. Tyto barvy obsahují modrou: modrozelená, modrá, fialovomodrá, fialová, červenofialová.

5. CHARAKTER BAREVNOSTI

Akvarelová: vytváří dojem akvarelu, barviv rozpustných ve vodě.

5. CHARAKTER BAREVNOSTI

Pastelová: pastelové barvy jsou odstíny, které jsou velmi rozředěné bílou nebo šedou. Velmi obtížně se reprodukuje.

5. CHARAKTER BAREVNOSTI

Sytá: barvy neřaděné černou, šedou nebo bílou. Doplnkové (komplementární) barvy leží na protilehlých stranách barevného kruhu, dochází u nich k pocitu kontrastu. Dáme-li je vedle sebe, zmnoží viděnou sytost obou.

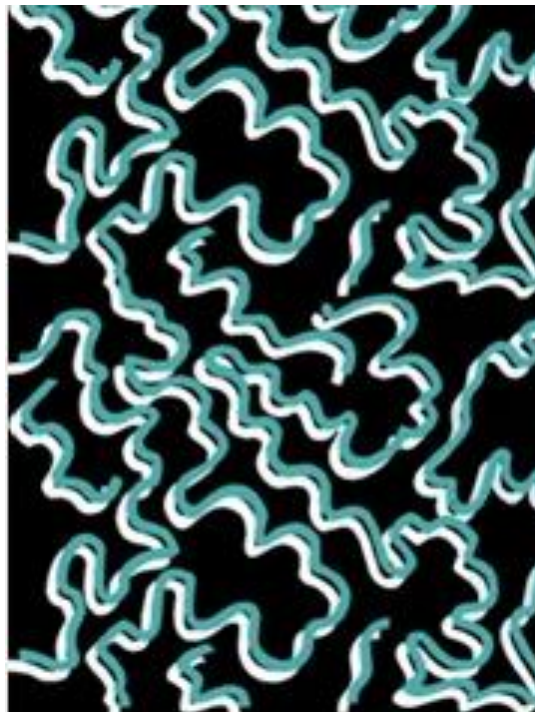
5. CHARAKTER BAREVNOSTI

Tón v tónu: příbuzné barvy leží na barevném kole vedle sebe. Mají podobný účinek, tedy zcela opačnou vlastnost, než mají barvy kontrastní.

5. CHARAKTER BAREVNOSTI

Kontrastní: kombinace světlých a tmavých barev, černobílá barevnost apod.

6. VELIKOST RAPORTU (STŘÍDY)

Raportováním měníme velikost vzoru i jeho charakter (kompozici).

Velikost raportu je omezená parametry stroje a technologickými možnostmi.

Pokud pracujeme se střídou vzoru, musíme je znát a brát v úvahu, než začneme vzor zpracovávat pro realizaci.

7. VLIVY NA CHARAKTERISTIKU VZORU

Oděvní: počítat s rozměry lidské postavy (prostorové řešení), s deformací vzoru pomocí záševků, s řasením

- svrchní ošacení – textilie pro letní, zimní nebo přechodnou dobu
- spodní ošacení – prádlo

Bytové: počítat s rozměry interiéru (velká hala, pokojíček) a s typem interiéru (studentský pokoj, ložnice, obývací)

- podlahové textilie (koberce, rohože, běhouny...)
- závěsové tkaniny, záclony, rolety, tapety
- potahové tkaniny a doplňky (polštáře...)
- ložní prádlo a stolní prádlo

Umělecké: tapiserie, objekty do prostoru, doplňky...

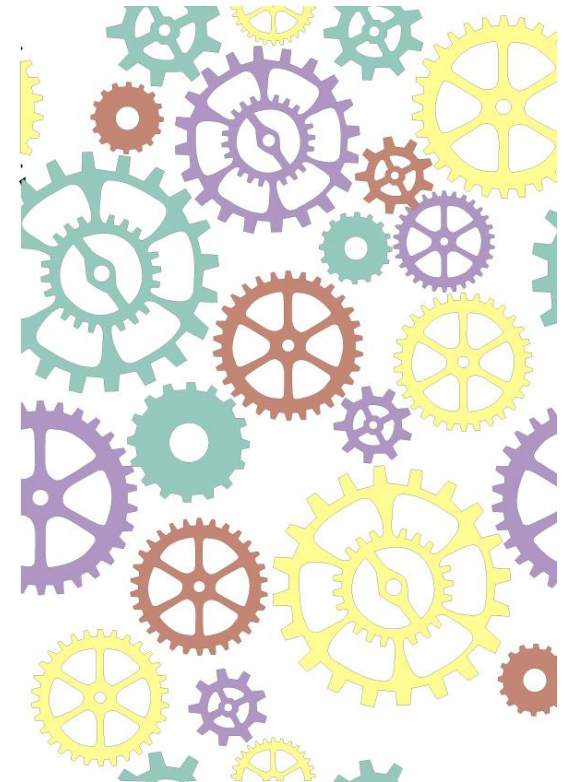
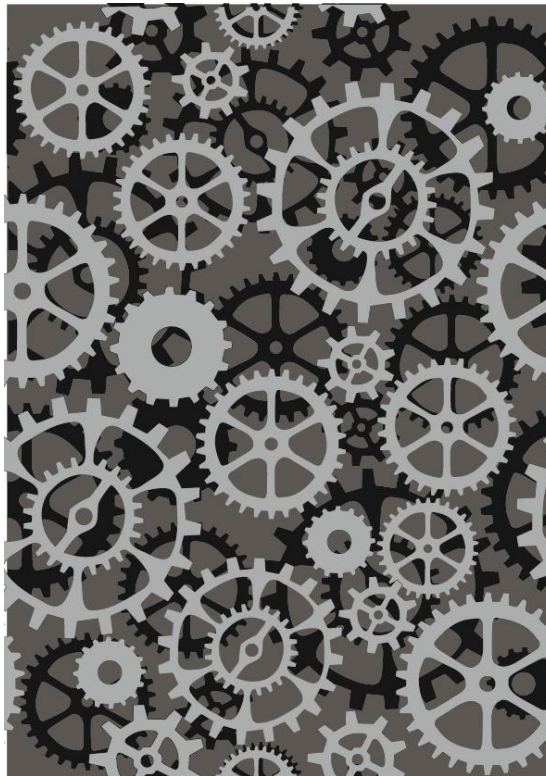
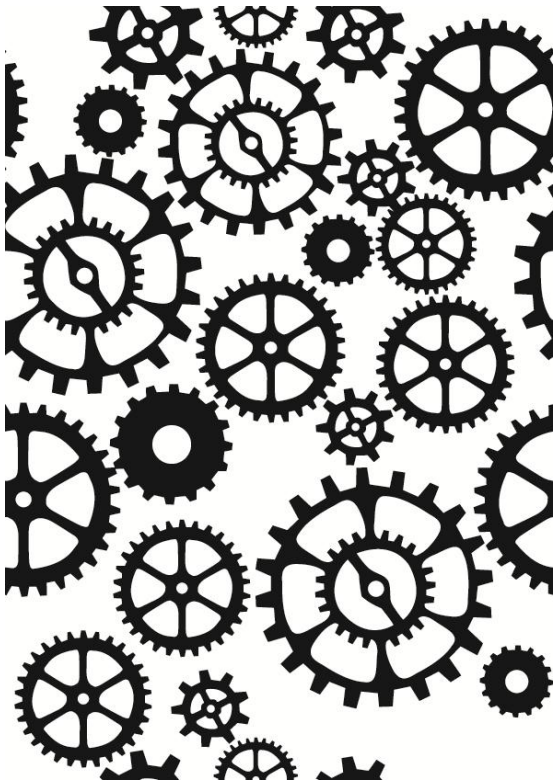
Technické: zakrytí stavby s potiskem obrázku dané budovy, kterou nevidíme atd.

8. PRÁCE SE VZOREM A BAREVNÉ VARIANTY

Radka Laurinová, semestrální práce

8. PRÁCE SE VZOREM A BAREVNÉ VARIANTY

Eva Dudková, semestrální práce

Liberec 2023

Obrázky a fotografie:
studentské práce KDE
ilustrační fotografie web
archiv V. Bergmanové